

Karina Olesiak
Biblioteka Główna
Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie
kolesiak@up.krakow.pl

Działalność edukacyjno-kulturalna bibliotek akademickich na przykładzie Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego

Streszczenie: Zastosowanie marketingu w działalności biblioteki staje się niezwykle pożądane i niezbędne w budowaniu pozytywnego wizerunku i zaufania w oczach czytelników. Ważne jest, aby biblioteka akademicka przełamywała bariery i budowała pozytywny obraz wśród społeczności akademickiej i lokalnej. W artykule wyjaśniono pojęcie wizerunku i marketingu bibliotecznego. Zilustrowano przykłady konkretnych wydarzeń edukacyjno-kulturalnych organizowanych przez bibliotekę akademicką Uniwersytetu Pedagogicznego.

Słowa kluczowe: biblioteki akademickie, biblioteki uczelniane, biblioteki pedagogiczne, wizerunek, marketing, promocja bibliotek, wydarzenia edukacyjno-kulturalne; trzecie miejsce, Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego

Wizerunek

Oblicze kultury zmieniają pojawiające się media i technologie informatyczne. Wokół „ekranu”, który stał się symbolem kultury wieku XXI, toczy się całe życie współczesnego pokolenia. Znaczna część społeczeństwa spędza więcej wolnego czasu w galeriach handlowych, klubach i na imprezach plenerowych.

Dzisiejsi badacze oceniają, że recepcja dóbr kultury zaczyna w obecnych czasach ulegać atrofii. Ludzie żyją w świecie realnym i wirtualnym. Dla nich świat – jak pisze Jeremy Rifkin¹ – *[...] jest hiperrealistycznym wydarzeniem i chwilowym doznaniem, światem sieci, kontrastów i połączeń. Dla nich liczy się dostęp. Brak dostępu to śmierć. Andrzej Nowicki dowodzi, że we współczesnym człowieczeństwie źle się dzieje [...] nasz świat zamiast iść do przodu cofa się [...] uczestnictwo ludzi w kulturze zamiast się pogłębiać, staje się płytkie [...]*².

Niewątpliwie jest w tym wiele prawdy, jednak wiele instytucji kulturalnych, w tym również biblioteki, stara się aktywnie reagować na potrzeby i oczekiwania społeczeństwa, oferując szeroki wybór usług, technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz atrakcyjne środowisko edukacyjno-kulturalne. Biblioteki akademickie stają się ośrodkiem nieformalnego życia publicznego, a więc według teorii Raya Oldenburga „trzecim miejscem” – poza domem i pracą – gdzie uczestnik łączy pracę naukowo-badawczą z aktywnością towarzyską.

Biblioteki naukowe oprócz swoich podstawowych zadań, do jakich należą gromadzenie, opracowywanie, udostępnianie zbiorów, wspieranie procesów naukowo-badawczych

¹ RIFKIN, J. *Wiek dostępu. Nowa kultura hiperkapitalizmu, w której płaci się za każdą chwilę życia*. Wrocław: Wydaw. Dolnośląskie, 2003, s. 198.

² NOWICKI, A. O współczesnej kulturze. W: Słowik, Z. *Człowiek i świat. Współczesne dylematy*. Warszawa: Towarzystwo Kultury Świeckiej im. Tadeusza Kotarbińskiego, 2007, s. 158.

i edukacyjnych (zadania te określone są w ustawie i statucie), podejmują również działania promocyjne, realizując projekty o charakterze naukowo-kulturalnym i edukacyjnym. Oferują wiele atrakcji kulturalnych umożliwiających spędzenie wolnego czasu.

Działalność kulturotwórcza realizowana w bibliotekach naukowych przybiera różnorodne formy: wykłady, szkolenia, promocje książek, prezentacje kolekcji zbiorów, spotkania z autorami, twórcami nauki i sztuki, konkursy, artystyczne spotkania (np. wieczory poezji, spotkania teatralne, literackie, poetyckie, wystawy, koncerty muzyczne) oraz formy wizualne (np. prezentacja filmów multimedialnych, uczestnictwo w festiwalach nauki). Biblioteki tworzą sieć przyjaznych miejsc otwartych dla wszystkich, sprzyjających samorealizacji. Działania takie z pewnością przyczyniają się do zwiększenia znaczenia biblioteki jako miejsca popularnego w środowisku akademickim i lokalnym.

Każde z wydarzeń, aby mogło zaistnieć w świadomości odbiorcy, musi być odpowiednio promowane w środowisku wewnętrznym i zewnętrznym, a odpowiednio zastosowany marketing biblioteczny pomaga w pozyskaniu nowych czytelników i powoduje zadowolenie obecnych.

Jedną z efektywniejszych strategii promocyjnych biblioteki jest słuchanie „podszeptów” czytelników. Użytkownicy są bowiem coraz bardziej wymagający, gdyż ich doświadczenie – niejednokrotnie zdobyte na zagranicznych uczelniach – i większa świadomość, obycie, zmuszają bibliotekarzy do aktywności w pracy zawodowej i dbania, aby czytelnik czuł się w pełni usatysfakcjonowany i często wracał. Na opinię użytkowników o bibliotece, czyli na kształtowanie jej wizerunku, wpływają takie elementy, jak: oferta, jakość usług, warunki pracy dla czytelników³.

Literatura prezentuje kilka definicji wizerunku. Według opinii Philipa Kotlera jest *on zbiorem przekonań, myśli i wrażeń danej osoby o obiekcie*⁴. Podobnego zdania jest Sam Black, który twierdzi, że *wizerunek to obraz – ogólne wrażenie – niektórych osób lub instytucji, odbierany przez wewnętrzne oko osoby z zewnątrz; na jego podstawie ocenia się, czy dana osoba lub instytucja jest dobra lub zła*⁵. Wizerunek instytucji to najogólniej mówiąc to, co ludzie na jej temat myślą. Jest swego rodzaju wyobrażeniem w świadomości osób, które się z nią stykają. Zatem wszystkie działania biblioteki powinny być ukierunkowane na wykreowanie i utrzymanie pozytywnego wizerunku w świadomości społecznej.

Marketing w działalności naukowej i kulturalnej bibliotek akademickich

Wachlarz działań, dzięki którym biblioteka stanie się znana, a jej produkty rozpoznawalne, jest bardzo szeroki. Można, a nawet trzeba, stworzyć niepowtarzalną kombinację różnego typu działań służących realizacji konkretnych celów. Cele te zostaną osiągnięte, jeśli w swej działalności biblioteka przyjmie koncepcję marketingową.

Jedną z najbardziej znanych definicji marketingu zaproponował Philip Kotler, który uważa, że [...] *marketing jest procesem społecznym i zarządczym, dzięki któremu konkretne oso-*

³ ZYBERT, E. *Kultura organizacyjna w bibliotekach*. Warszawa: Wydaw. SBP, 2004, s. 187.

⁴ KOTLER, P. *Marketing: analiza, planowanie, wdrażanie i kontrola*. Warszawa: Wydaw. Gebethner i Spółka 1994, s. 549.

⁵ BLACK, S. *Public relations*. Warszawa: ABC, 1998, s. 96.

by i grupy otrzymują to, czego potrzebują i pragną osiągnąć poprzez tworzenie, oferowanie i wymianę posiadających wartość produktów⁶.

We wszystkich instytucjach non profit, zatem również w bibliotekach, istnieje konieczność podejmowania działań marketingowych. To znaczy, że trzeba aktywnie oddziaływać na otoczenie społeczne, aby możliwie najefektywniej i najlepiej realizować zadania. Tak więc zadaniem biblioteki powinna być z jednej strony otwartość na potrzeby czytelnika, z drugiej przekonanie go do skorzystania z oferty, jaką biblioteka oferuje.

Prowadzenie aktywnej działalności marketingowej wymaga analizy poszczególnych jej obszarów⁷:

- charakterystyka otoczenia zewnętrznego, dalszego,
- badanie potrzeb rynku bibliotecznego (opinii użytkowników),
- klasyfikacja rynku (segmentacja polega na określeniu kryteriów charakteryzujących użytkowników ze względu na płeć, wykształcenie czy wiek),
- badanie sytuacji wewnętrznej biblioteki (określenie sytuacji i dostosowanie odpowiednich narzędzi marketingowych).

Wszystkie powyższe działania bezpośrednio wpływają na obraz biblioteki w społeczeństwie, w którym ona istnieje.

Przedmiotem marketingu bibliotecznego są: usługi informacyjne, działalność dokumentacyjna, dydaktyczna, wystawiennicza i popularyzatorsko-kulturalna. Biblioteki poprzez odpowiednie działania marketingowe stymulują potrzeby czytelników i modelują wzajemną komunikację. W literaturze naukowej wyróżnia się cztery instrumenty marketingu, określonego jako marketing mix:

- *produkt, czyli to, co możemy zaoferować użytkownikowi w postaci dóbr i usług;*
- *cenę, czyli opłaty za uszkodzenie lub nieterminowy zwrot materiałów bibliotecznych, zwrot kosztów wypożyczeń międzybibliotecznych itd.;*
- *dystrybucję, czyli miejsce, sposób i czas wykonywania usługi bibliotecznej;*
- *promocję – działania i narzędzia pełniące funkcję informacyjną oraz służące do komunikacji biblioteki z otoczeniem i pozyskiwaniu akceptacji czytelników⁸.*

Działania promocyjne prowadzi się w oparciu o zespół instrumentów, które tworzą tak zwaną kompozycję promocji mix. Należą do nich: reklama, promocja osobista, promocja dodatkowa, public relations i publicity.

Ważnym procesem w strategii marketingowej jest kształtowanie popytu i związana z tym promocja służąca pobudzeniu potrzeb czytelników biblioteki. Zainteresowanie czytelników działalnością placówki oraz pozytywny obraz biblioteki może być budowany poprzez organizację przedsięwzięć naukowo-kulturalnych, edukacyjnych czy artystycznych.

⁶ KOTLER, P. dz. cyt., s. 6.

⁷ ŻOŁĘDOWSKA-KRÓL, B. *Wizerunek biblioteki publicznej*. Katowice: Wydaw. Uniwersytetu Śląskiego, 2006, s. 40.

⁸ Tamże, s. 45.

Wydarzenia edukacyjno-kulturalne promocją placówki

Niniejsze rozważania mają na celu zaprezentowanie wybranych działań marketingowych pracowników Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego (UP) w Krakowie w zakresie promocji książki, czytelnictwa, biblioteki i szeroko pojętej kultury. Wybrano ograniczony, ale jednocześnie najbardziej aktualny zasięg czasowy, jakim jest działalność promocyjna prowadzona w latach 2010-2015. Ten okres nie jest przypadkowy, jego dolna granica oznacza bowiem przystąpienie Biblioteki Głównej UP po raz pierwszy do ogólnopolskiej akcji pn. Tydzień Bibliotek i zintensyfikowanie w tym zakresie działań promocyjnych.

W omawianym artykule wybrano inicjatywy cyklicznie organizowane w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie od roku 2010, czyli odbywające się w ramach Tygodnia Bibliotek, Tygodnia Wolnego Dostępu – Open Access Week, Małopolskich Dni Książki „Książka i Róża” oraz Międzynarodowych Targów Książki w Krakowie.

Szczególnym wydarzeniem promocyjnym jest ogólnopolska inicjatywa – Tydzień Bibliotek, podczas której staramy się przybliżyć użytkownikom informacje o działalności Biblioteki Głównej UP, popularyzować wiedzę o jej zasobach, usługach i serwisach, a także zwiększyć zainteresowanie książką. Pierwszy raz Biblioteka Główna UP przystąpiła do tej akcji w 2010 r., organizując wydarzenia w ramach projektu „Noc w bibliotece”. Przedsięwzięcie powstało z inicjatywy dyrektora biblioteki, który analizując ideę Raya Oldenburga⁹, postanowił ukazać bibliotekę naukową jako trzecie miejsce, w którym ludzie spędzają swój prywatny czas, zyskują poczucie przynależności do jakiejś grupy społecznej i odpoczywają od rutyny codzienności.

Program wydarzenia obejmował m.in. pokaz tańca brzucha zaprezentowany przez tancerki ze szkoły tańca Hayfa Hazine. Ponadto Bractwo Orlich Gniazd pod dowództwem Gerałta herbu Biały Wilk zaprezentowało broń średniowieczną i przedstawiło sceny walk oraz scenki z życia codziennego w średniowieczu. Do projektu przystąpili również krakowscy spotterzy, którzy przedstawili multimedialną prezentację poświęconą samolotom cywilnym i wojskowym, połączoną z pokazem zdjęć i modeli samolotów.

Podczas „Nocy w bibliotece” odbyło się wiele warsztatów przeznaczonych dla dzieci i młodzieży, m.in. warsztaty astronomiczne, w trakcie których uczestnicy mieli możliwość pozyskać wiedzę na temat fizyki: światła, czasu i jego mierzenia oraz samodzielnie wykonać spektroskop i zegar słoneczny. Zostały także zorganizowane warsztaty origami i kaligrafii, a także zdobienia książek. Atrakcją wieczoru była sztuka teatralna w języku angielskim pt. *Chitra* autorstwa hinduskiego pisarza Rabindranatha Tagore’a, wystawiona przez The Ben Johnson Dramatic Society oraz pokaz mody współczesnej i średniowiecznej.

Dużą grupę odbiorców stanowiły dzieci i młodzież ze świetlic terapeutycznych działających na terenie Krakowa. Jednym z celów była integracja dzieci i młodzieży z różnych środowisk oraz zachęcenie ich do własnej aktywności twórczej. Wydarzenia umożliwiły spotkanie osób mających różne zainteresowania i pasje.

⁹ Zob. OLDENBURG, R. *The great good place: cafes, coffee shops, bookstores, bars, hangouts, hairs salons and other hangouts at the heart of a community*. New York: Marlowe&Company, 1999.

Kolejna edycja „Nocy w bibliotece” odbywała się również w ramach Tygodnia Bibliotek, który trwał od 9 do 13 maja 2011 r. Jej motywem przewodnim była kultura japońska. Powyższa inicjatywa miała na celu przybliżenie osiągnięć nauki i kultury archipelagu japońskiego, popularyzację książki, czytelnictwa oraz kształtowanie współpracy międzynarodowej. Wydarzeniu towarzyszył cykl wykładów na temat japońskiej kinematografii, architektury bibliotek, stolicy Japonii – Tokio, popkultury japońskiej oraz ikebany. Harmonogram obejmował także pokaz wkładania tradycyjnego kimona oraz japońskiej sztuki walki aikido, a także lekcje języka japońskiego, warsztaty przygotowywania sushi. Podczas spotkania prezentowane były wystawy: Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Bogdana Zdrojewskiego pt. *Najpiękniejsze ogrody japońskie w fotografii Bogdana Zdrojewskiego*, sztuków japońskich i komputerowych gier sportowych, w tym konsoli SDS firmy Nintendo.

Inicjatywa spotkania z kulturą japońską znalazła poparcie Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej „Manggha”, które dla uczestników projektu zorganizowało warsztaty kaligrafii i objęło patronat nad wydarzeniem. Opiekę nad przedsięwzięciem roztoczyli także JM Rektor Uniwersytetu Pedagogicznego i Ambasada Japonii w Polsce.

W ramach ogólnopolskiej akcji Tygodnia Bibliotek organizowanej przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, realizowanej w dniach 8-17 maja 2012 r., Biblioteka Główna – po raz trzeci – zorganizowała „Noc w bibliotece”, tym razem pod hasłem „Noc z kulturą rosyjską”. Projekt, który był realizowany przy współudziale Centrum Kultury i Języka Rosyjskiego Uniwersytetu Pedagogicznego, miał na celu przybliżenie osiągnięć nauki i kultury naszego wschodniego sąsiada. Cykl imprez obejmował problematykę rosyjskiej kosmonautyki, kinematografii oraz literatury fantastycznej.

Niezwykły obraz podróży koleją transsyberyjską oraz zaćmienie słońca w Ałtaju ukazali w swojej prelekcji krakowscy podróżnicy Dominika Dąbrowska i Dominik Cybulski – Shadow-Hunters. „Łowcy Cienia” – tak siebie określają – przemierzają świat bez szlaków, poszukując piękna z dala od cywilizacji. Rejestrują wrażenia w kadrze i dźwięku, aby później motywować wszystkich do poznawania różnorodności kulturowej.

W programie Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek nie mogło zabraknąć czegoś dla najmłodszych i tych nieco starszych. Odbyły się warsztaty malowania matrioszek prowadzone przez pracowników Biblioteki Głównej oraz warsztaty książki artystycznej organizowane przez studentów Koła Naukowego Wydziału Sztuki. Program obejmował także recitale, wykłady poświęcone współczesnemu rosyjskiemu teatrowi eksperymentalnemu, ze szczególnym uwzględnieniem twórczości najciekawszych, młodych dramaturgów m.in. Ivana Wyrpajewa. Ciekawostką spotkania było sceniczne czytanie dramatu tego autora pt. *Miasto, w którym mieszkam*, do którego zostali zaproszeni studenci zgromadzeni na sali.

W świat syberyjskich i uralskich wędrówek wprowadził nas prof. Mariusz Wołos z Instytutu Historii, który omówił ośrodki naukowe w takich miastach, jak Jekaterynburg, Omsk, Nowosybirsk, Irkuck oraz podzielił się swoimi spostrzeżeniami dotyczącymi mentalności ludzi z tego obszaru geograficznego Rosji. Pokreślił bogactwo i różnorodność Syberii. W wirtualną podróż, a zarazem do magicznej przestrzeni ziemi syberyjskiej zaprosił uczestników także Romuald Koperski, znany i ceniony podróżnik, autor wielu publikacji poświęconych tej części geograficznej.

Zainteresowani historią i techniką lotniczą uczestniczyli w panelu dyskusyjnym prowadzonym przez znanego eksperta z Muzeum Lotnictwa Polskiego, Jana Hoffmanna. Prelegent scharakteryzował przemysł lotniczy począwszy od okresu „carskiego”, przez okres rewolucji bolszewickiej, po epokę Breżniewa, kończąc na wieku XXI. Wiele miejsca w swojej wypowiedzi poświęcił pionierskim badaniom polskich naukowców i ich wkładowi w rozwój przemysłu lotniczego.

Program obejmował również blok muzyczny, który rozpoczął się prezentacją folkloru słowiańskiego w wykonaniu zespołu pieśni i tańca Małe Słowianki, a następnie koncertem utworów jednego z najbardziej znanych bardów rosyjskich Włodzimierza Wysockiego w wykonaniu Vladimira Stockmana. Po raz kolejny swoją obecnością zaszczycił nas Chór Mieszany Educatus, który zaprezentował pieśni kościelne i liturgiczne, a następnie utworem „Pust wsiegda budiet sonce” zaprosił publiczność do wspólnego śpiewu.

W arkana sztuki sakralnej wprowadził uczestników o. Zygfryd Kot SJ z Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Twórców Sztuki Sakralnej Ecclesia, który przygotował warsztaty pisania ikon, a następnie krótki wykład poświęcony tradycji i roli ikony w kulturze wschodniej. Kolejnym akcentem podkreślającym kulturę rosyjską był występ zespołu wokalnoinstrumentalnego Dzikie Pola. Wirtuoz gitary klasycznej, Vladyslaw Perevedenstew, przy akompaniamencie skrzypiec wprowadził nas w świat ekspresyjnych i porywających rosyjskich pieśni, ballad i romansów.

Burzę oklasków wywołał spektakl pt. *Dworzec dla dwojga* w reżyserii Mikołaja Wiepiewa. Sztuka łączyła w sobie pantomimę i komiczno-taneczne scenki. Akcja tej pantomimy rozgrywa się w przestrzeni dworca kolejowego, gdzie starodawne parowozy były świadkami romantycznej podróży pełnej flirtów, zalotów i scen miłosnych. Spektakl utrzymany był w stylistyce kina niemego.

Niewątpliwie dużym zainteresowaniem cieszyły się warsztaty malowania matrioszek, prowadzone przez znaną artystkę Aleksandrę Nazim, oraz zajęcia pisania cyrylicą wzbogaczone pokazem linorytu przygotowane przez Koło Naukowe Rusycystów Uniwersytetu Pedagogicznego.

Spotkaniu towarzyszyły wystawy plastyczne, fotograficzne, książek oraz sztuki ludowej. W ramach Tygodnia Bibliotek oraz „Nocy w bibliotece” ogłoszono również konkurs literacki pt. *Biblioteka ciągle w grze* oraz konkurs fotograficzny pn. *Blaski i cienie Rosji*. Ogłoszenie wyników konkursów oraz wręczenie nagród nastąpiło podczas zakończenia imprezy. Projekt zyskał aprobatę JM Rektora Uniwersytetu Pedagogicznego prof. Michała Śliwy, Ambasadora Federacji Rosyjskiej, Fundacji Russkij Mir. Ponadto patronat medialny objęli ponownie Radio Kraków i TV Kraków.

Od roku 2013 koncepcja projektu naukowo-kulturalnego „Nocy w bibliotece” ulegała zmianie. Podjęto zamiar wyodrębnienia go z cyklu Tygodnia Bibliotek jako samodzielnego wydawnictwa. Idea spotkała się z aprobatą nie tylko społeczności akademickiej, lecz także lokalnego środowiska, które z każdym rokiem aktywniej uczestniczyło w imprezie. Podjęto również decyzję o zmianie terminu organizacji projektu, wyznaczając kwiecień „miesiącem nocnych spotkań w bibliotece”.

Nie bez przyczyny organizatorzy wybrali ten miesiąc na promocję wydarzenia, jest on bowiem symboliczny dla literatury światowej. W kwietniu obchodzone są Międzynarodowy Dzień Książki i Praw Autorskich oraz Małopolskie Dni Książki „Książka i Róża”. Idea tego ostatniego ma swe korzenie w Hiszpanii. 23 kwietnia Katalonia obchodzi święto swojego patrona św. Jerzego, zwane Diada de Sant Jordi. Kobietom wręcza się wtedy czerwone róże (mające symbolizować pokonanego przez św. Jerzego smoka), a mężczyznom książki. Pomysł katalońskiej tradycji został przeniesiony na grunt polski w 2002 r. przez Instytut Książki, który zainicjował akcję – trwającą po dziś dzień – pn. Małopolskie Dni Książki „Książka i Róża”.

W latach 2012-2015 zorganizowano kolejne edycje projektu naukowo-kulturalnego „Nocy w bibliotece”, a ich uczestnicy byli zapraszani w ekscytujące podróże po Półwyspie Apenińskim, Półwyspie Iberyjskim oraz Ameryce Północnej. Program wydarzeń obejmował różnorodne atrakcje, m.in. spektakle teatralne, koncerty, wykłady, warsztaty, konkursy literackie oraz wiedzy o poszczególnych krajach, spotkania z filmoznawcami, aktorami, pisarzami, podróżnikami. Każdorazowo spotkaniu towarzyszyły wystawy fotografii, książek oraz strojów ludowych lub innych eksponatów obrazujących kulturę wybranego państwa. Warty podkreślenia jest fakt, że wydarzenia adresowane są do szerokiej grupy odbiorców: dzieci, młodzieży, społeczności akademickiej, pracowników instytucji oświatowo-kulturalnych i wszystkich zainteresowanych historią i kulturą omawianego państwa.

Biblioteka poprzez nawiązywanie kontaktu z lokalnymi mediami informuje o swoich inicjatywach TV Kraków, Radio Kraków oraz studenckie Radio Spectrum. Co ważne, każda edycja „Nocy w Bibliotece” ma swoją stronę internetową, na której zamieszczane są informacje o projekcie, szczegółowy program wydarzeń, informacje o konkursach i wystawach towarzyszących, sponsorach, patronatach honorowych i medialnych.

Liczba osób uczestniczących w poszczególnych wydarzeniach z cyklu „Noc w bibliotece” w każdym roku wyniosła średnio około 300. Największą frekwencją cieszyło się spotkanie z kulturą amerykańską, gdyż liczba zainteresowanych przekroczyła 2000 osób. Dane uzyskane zostały na podstawie liczenia uczestników każdego wydarzenia podczas obecności na salach oraz ich udziału w poszczególnych warsztatach, na które odbywała się rejestracja. Wiek osób odwiedzających bibliotekę był zróżnicowany. Były dzieci w wieku przedszkolnym, wczesnoszkolnym, ale także osoby dorosłe, starsze i emerytowane.

Nie tylko wydarzenia organizowane w ramach „Nocy w bibliotece” przyciągają publiczność, także program imprez Tygodnia Bibliotek zyskuje szerokie grono wielbicieli. W 2013 r. Biblioteka Główna w ramach akcji Tydzień Bibliotek zorganizowała konferencję naukową pn. *Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej. Bibliotekarz 2.0 – nowoczesność na bazie tradycji*, której celem było nakreślenie kierunków rozwoju profesji bibliotekarza 2.0 w kontekście potrzeb użytkowników oraz ofert ośrodków kształcących bibliotekarzy. Problematyka konferencji obejmowała szeroki zakres tematów związanych z działalnością bibliotek i bibliotekarzy, edukacją dla bibliotek, ewolucją zawodu na tle rozwoju narzędzi komunikacji i rosnących wymagań użytkowników. Gościem specjalnym był Michael Gorman (były prezes American Library Association). Dla uczestników konferencji zorganizowano wieczór artystyczny, podczas którego wystąpił znany i ceniony Kabaret Kopydłów.

Jedenasta edycja Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek przebiegała pod hasłem *Czytanie łączy pokolenia*. W ramach projektu, zorganizowanego w dniach 8-15 maja 2014 r., przygotowano bezpłatne spotkania, wykłady i warsztaty. W planie znajdowały się warsztaty logopedyczne, warsztaty kaligrafii, animacji pracy w grupie dla wychowawców, nauczycieli i bibliotekarzy, warsztaty psychologiczne czy projektowania własnych okładek książki. W ramach projektu zorganizowano również bezpłatne spotkanie pn. *Zawód: bibliotekarz. Lubię to!* Przedsięwzięcie było II edycją projektu „Bibliotekarka nowoczesną kobietą” zainicjowanego w roku 2011. Celem przedsięwzięcia było ukazanie relacji użytkownik/klient – bibliotekarz w zakresie komunikacji interpersonalnej, wzmacnianie poczucia własnej wartości oraz umiejętności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Istotą wykładów był rozwój osobisty, szkolenie w zakresie wysokiej samooceny, a także integracja środowiska bibliotekarzy. Spotkanie prowadzili trenerzy, psychologowie, specjaliści w obszarze kompetencji miękkich i rozwoju kompetencji interpersonalnych. Wykład Tamary Bieńkowskiej pt. *Kobiety rządzą* miał na celu ukazanie roli kobiet jako liderów w organizacji oraz pokazanie różnic, predyspozycji i stylu zarządzania pomiędzy płcią męską a żeńską. Kolejna prelegentka, Wiktoria Czyżewska, przygotowała zajęcia w formie warsztatów. Szkolenie *Style osobowości: jakim typem kolorystycznym jesteś?* oparte zostało na metodzie Insights Discovery TM, której celem jest udoskonalenie komunikacji i współpracy z ludźmi o różnych typach osobowości. Warsztaty uświadamiały, w jaki sposób zarządzać własnym kolorem i zwiększać w ten sposób efektywność osobistą na gruncie prywatnym i zawodowym. Uczestnicy, po wypełnieniu ankiety osobowości, zostali podzieleni na grupy według kolorów odzwierciedlających ich osobowość. Zajęcia odbyły się w życzliwej i serdecznej atmosferze, pełnej swobody i z dużą dozą poczucia humoru.

Cyklicznie, co dwa lata, w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek, nasza instytucja podejmuje się organizacji konferencji. W maju 2015 r. Biblioteka Główna przygotowała III Międzynarodową Konferencję „Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej. Projektowanie informacji”, której celem było zwrócenie uwagi na problemy kształtowania informacji w różnych formach i jej wykorzystywanie w działalności biblioteczno-informacyjnej. Problematyka konferencji obejmowała szeroki zakres tematów związanych z projektowaniem i architekturą informacji w działalności bibliotek i bibliotekarzy, ośrodków informacji, wizualizacją danych i projektowaniem nowych narzędzi komunikacji na tle wymagań użytkowników. Zaproszenie do udziału w konferencji przyjęli Eric Reiss – prezes Zarządu FatDUX w Kopenhadze w Danii, wiodącej międzynarodowej agencji zajmującej się designem, autor książek na temat architektury informacji i użyteczności¹⁰ oraz Marek Kultys, projektant informacji i badacz komunikacji wizualnej, absolwent Central Saint Martins College of Arts and Design w Londynie. Konferencja spotkała się z dużym zainteresowaniem wśród bibliotekarzy, projektantów i pracowników naukowo-dydaktycznych – uczestniczyło w niej ponad 80 osób.

Październik jest miesiącem wzmożonej aktywności pracowników uczelni, gdyż rozpoczynają się nowy rok akademicki oraz przygotowania do Dnia Edukacji Narodowej – polskiego święta oświaty i szkolnictwa wyższego ustanowionego 27 kwietnia 1972 r., określonego ustawą *Karta praw i obowiązków nauczyciela* jako Dzień Nauczyciela. Biblioteka Główna również prowadzi aktywną działalność promocyjną, organizując corocznie szkolenia, wy-

¹⁰ Zob. REISS, E. *Practical Information Architecture: A Hands-On Approach to Structuring Successful Websites*. Harlow: Addison-Wesley, 2000; REISS, E. *Usable usability simple steps for making stuff better*. Indianapolis: John Wiley & Sons, 2012.

kłady i warsztaty w ramach International Open Access Week. Ponadto w ramach Międzynarodowych Targów Książki w Krakowie, biblioteka akademicka aranżuje spotkania autorskie z literaturoznawcami, pisarzami, poetami, tłumaczami. Dotychczas naszą placówkę odwiedzili Aleksandra Ziółkowska-Boehm, polska pisarka, poetka, doktor nauk humanistycznych, sekretarka i asystentka Melchiora Wańkowicza, której zadedykował pisarz *Karafka LaFontaine'a* i zapisał w testamencie swoje archiwum. Zaproszenie na spotkanie przyjęła również autorka wielu publikacji z zakresu biblioterapii i bajkoterapii Marta Molicka oraz poeta prozaik, aktor, reżyser i animator kultury Szczęsny Wroński. W 2015 r. bibliotekę naukową zaszczylił swoją obecnością jeden z najchętniej czytanych pisarzy książek dla dzieci Grzegorz Kasdepke, który spotkał się ze studentami Wydziału Pedagogicznego. Obecność autora na Uniwersytecie Pedagogicznym spotkała się z ogromnym zainteresowaniem społeczności akademickiej.

Oprócz powyższych inicjatyw Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego wychodzi z zaproszeniem do uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych województwa małopolskiego, zachęcając ich do udziału w konkursach językowych. Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się spotkania dotyczące podniesienia kompetencji w zakresie języka angielskiego i języka włoskiego, organizowane przy wsparciu merytorycznym Konsulatu Generalnego Stanów Zjednoczonych oraz Włoskiego Instytutu Kultury w Krakowie. Ponadto placówka bierze udział w imprezach zewnętrznych, m.in. Festiwalu Nauki, Małopolskiej Nocy Naukowców, Dniach Otwartych czy Święcie Uczelni oraz aktywnie współpracuje z podmiotami zewnętrznymi województwa małopolskiego.

Pozytywnym efektem działań Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego są liczne słowa zadowolenia i podziękowania od uczestników wydarzeń, czytelników, instytucji współpracujących, które dostrzegają szereg zmian i udogodnień w zakresie usług bibliotecznych, informacyjnych i edukacyjno-kulturalnych.

Powyższe przykłady są tylko małym wycinkiem działalności Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego, szeroki wachlarz wydarzeń organizowanych w ciągu całego roku akademickiego wymagałby bowiem zilustrowania ich w kilku artykułach.

Podsumowanie

Nasze innowacyjne pomysły przekształcenia biblioteki naukowej w miejsce spotkań wielopokoleniowych służą nie tylko oczywistym celom promocyjnym, ale pełnią również funkcję edukacyjną. Działania kulturalne i animacyjne zaprezentowane w artykule pokazują, że biblioteka akademicka stara się zaspokoić nie tylko oczekiwania swojego statutowego odbiorcy, ale jest także otwarta na inne grupy społeczne. Dla nich wzbogacamy ofertę edukacyjną, szkoleniową i kulturalną. Staramy się pokazać bibliotekę akademicką jako jednostkę nowoczesną, dążącą do postrzegania jej jako trzeciego miejsca, poza domem i pracą, gdzie można zaspokoić potrzeby zainteresowanych ustawiczną edukacją oraz rozwijaniem swoich pasji. Dzięki takim inicjatywom wizerunek Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego jako prężniej działającej jednostki zaistniał nie tylko w środowisku naukowym, ale również lokalnym.

Bibliografia:

1. BLACK, S. *Public relations*. Warszawa: ABC, 1998. ISBN 8387286532.
2. KOTLER, P. *Marketing: analiza, planowanie, wdrażanie i kontrola*. Warszawa: Wydaw. Gebethner i Spółka, 1994. ISBN 838520542X.
3. NOWICKI, A. O współczesnej kulturze. W: Słowik, Z. *Człowiek i świat. Współczesne dylematy*. Warszawa: Towarzystwo Kultury Świeckiej im. Tadeusza Kotarbińskiego, 2007. ISBN 9788392536505.
4. OLDENBURG, R. *The great good place: cafes, coffee shops, bookstores, bars, hangouts, hairs salons and other hangouts at the heart of a community*. New York: Marlowe&Company, 1999. ISBN 1569246815.
5. REISS, E. *Practical Information Architecture: A Hands-On Approach to Structuring Successful Websites*. Harlow: Addison-Wesley, 2000. ISBN 0201725908.
6. REISS, E. *Usable usability simple steps for making stuff better*. Indianapolis: John Wiley & Sons, 2012. ISBN 9781118185476.
7. RIFKIN, J. *Wiek dostępu. Nowa kultura hiperkapitalizmu, w której płaci się za każdą chwilę życia*. Wrocław: Wydaw. Dolnośląskie, 2003. ISBN 8373840060.
8. ŻOŁĘDOWSKA-KRÓL, B. *Wizerunek biblioteki publicznej*. Katowice: Wydaw. Uniwersytetu Śląskiego, 2006. ISBN 8322615337.
9. ZYBERT, E. *Kultura organizacyjna w bibliotekach*. Warszawa: Wydaw. SBP, 2004. ISBN 8389316218.